

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego
(druk nr 1085)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Projektowana ustawa stanowi wykonanie obowiązku dostosowania systemu prawa do wskazań zawartych w postanowieniu sygnalizacyjnym Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2009 r. (sygn. akt S 7/09). Postanowienie to zostało wydane na kanwie sprawy oznaczonej sygnaturą SK 46/08, w której to Trybunał stwierdził, iż art. 437 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.; dalej jako k.p.k.) w części, w jakiej zezwala sądom okręgowym na dokonywanie zmiany zaskarżonych postanowień sądów rejonowych nieuwzględniających wniosków prokuratora o zastosowanie tymczasowego aresztowania, jest zgodny z Konstytucją.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego (wyrażonym w postanowieniu sygnalizacyjnym) stało się jednak niezbędne wypracowanie dla oskarżonego odpowiednich mechanizmów gwarancyjnych w sytuacji, gdy sąd pierwszej instancji nie zastosował tymczasowego aresztowania, postanowienie to zostało zaskarżone przez prokuratora, zaś sąd odwoławczy zmienił postanowienie w taki sposób, że zastosował tymczasowe aresztowanie.

Według Trybunału Konstytucyjnego osobie tymczasowo aresztowanej (na mocy postanowienia sądu odwoławczego) powinna zostać przyznana możliwość zaskarżenia takiego postanowienia i skorzystania z "poziomego" środka zaskarżenia (to znaczy do sądu równorzędnego). Tego rodzaju "odwołanie poziome" do innego równorzędnego składu sądu odwoławczego może dotyczyć wyłącznie sytuacji, gdy tymczasowe aresztowanie stosuje sąd odwoławczy, uwzględniający zażalenie prokuratora na odmowę aresztowania, zawartą w postanowieniu sądu pierwszej instancji i będzie stanowić wyjątek, gdyż zgodnie zasadą wyrażoną w art. 426 § 1 od orzeczeń sądu odwoławczego środek odwoławczy nie przysługuje.

Przedłożona Senatowi ustawa zmieniająca Kodeks postępowania karnego polega na nadaniu nowego brzmienia art. 426. Artykuł ten (w dotychczasowym brzmieniu) normuje kwestię zaskarżalności orzeczeń wydawanych przez sąd odwoławczy, przy czym jego § 1 wyklucza możliwość zaskarżania orzeczeń zapadłych po rozpoznaniu odwołania, natomiast w § 2 stanowi, że inne orzeczenia sądu odwoławczego, a zatem postanowienia incydentalne, oraz orzeczenia Sądu Najwyższego nie podlegają dalszemu zaskarżeniu, chyba że ustawa stanowi inaczej. Wyjątki od zasady wyrażonej w § 2 przewidziane są w § 3, zgodnie z którym zażalenie przysługuje jednak od wydanych w toku postępowania odwoławczego postanowień o: przeprowadzeniu obserwacji w zakładzie leczniczym, zastosowaniu środka zapobiegawczego oraz w przedmiocie nałożenia kary porządkowej.

Niniejsza nowelizacja znosi dotychczasowy podział na orzeczenia sądu drugiej instancji wydane w następstwie rozpoznania odwołania oraz postanowienia tego sądu mające charakter rozstrzygnięć wпадkowych i łączy je w jednym § 1, zaś w § 2 wprowadza jeszcze jeden wyjątek od zasady wyrażonej w § 1, że od orzeczeń sądu odwoławczego środek odwoławczy nie przysługuje. Wyjątek ten stanowi, że od postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania zapadłego w wyniku rozpoznania zażalenia prokuratora na orzeczenie odmawiające uwzględnienia takiego wniosku – zażalenie przysługuje.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa została uchwalona przez Sejm w efekcie rozpatrzenia senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy –Kodeks postępowania karnego (druk nr 3187).

Pierwsze czytanie projektu miało miejsce na 71. posiedzeniu Sejmu w dniu 23 lipca 2010 r. Projekt ustawy został przesłany do Komisji Nadzwyczajnej do spraw zmian w kodyfikacjach. Komisja podjęła uchwałę o skierowaniu projektu do podkomisji stałej. Komisja Nadzwyczajna do spraw zmian w kodyfikacjach w dniu 17 grudnia 2010 r. przyjęła projekt ustawy, proponując Sejmowi przyjęcie ustawy bez poprawek.

Drugie czytanie projektu ustawy miało miejsce na 83. posiedzeniu Sejmu, w dniu 19 stycznia 2011 r. Wobec niewniesienia poprawek, Sejm przystąpił niezwłocznie do III czytania. Ustawa została uchwalona na tym samym 83. posiedzeniu Sejmu w dniu 20 stycznia 2011 r.

Ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Beata Mandylis

Główny legislator